

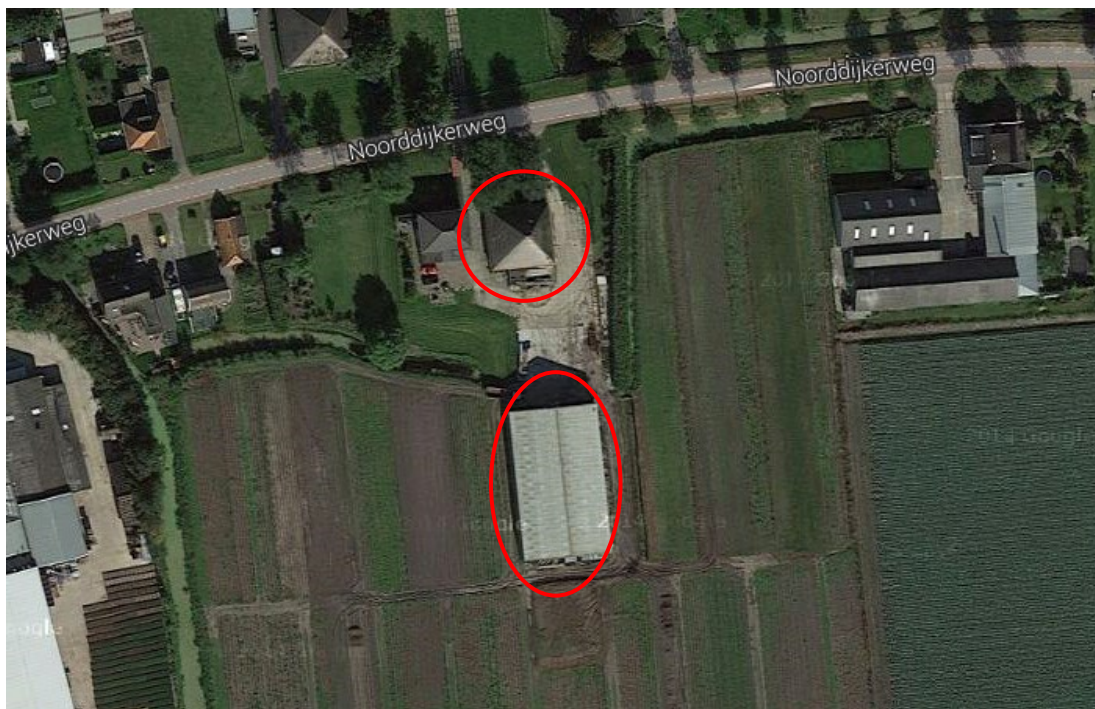

Document: *Archeologische Quickscan*
Adviesnummer: *14235*
Projectnaam: *Ursem, Noorddijkerweg 72-74*
Opsteller: *drs. D. M. Duijn, J. Verduin en drs. M. H. Bartels (senior archeoloog)*
Datum: *3-11-2014*

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van Rho Adviseurs bv is gekeken naar het archeologische aspect m.b.t. de sloop van een stolp en schuur en de nieuwbouw van een stolp en schuur aan de Noorddijkerweg 72-74 te Ursem (afb. 1).

Afb. 1 De te slopen stolpboerderij en schuur aan de Noorddijkerweg (binnen rode cirkel) op Google Maps. Op beide locaties komt nieuwbouw.

Afb. 2 De te slopen stolpboerderij, gezien vanaf de Noorddijkerweg, situatie oktober 2014.

2. Bestaande situatie en voorgenomen ingrepen

Op het perceel staan een woonhuis uit 1960, een stolpboerderij en een grote schuur. De stolpboerderij is sinds de bouw van het woonhuis in gebruik als bedrijfsruimte voor een bollenbedrijf. De voorgenomen ingreep behelst de sloop van de stolpboerderij (afb. 2) en de schuur. Op de locatie van de stolpboerderij wordt een nieuwe stolp gebouwd en op de plek van de schuur komt een nieuwe schuur van maximaal 300 m². De nieuwe stolp zal een oppervlakte krijgen van ca. 225 m². Beide nieuwe gebouwen zullen niet geheel binnen de contouren van de huidige gebouwen vallen. De stolp zal een aantal meter richting het oosten verschuiven. De nieuwe schuur wordt kleiner dan de bestaande schuur en zal een aantal meter richting het noorden worden gebouwd (afb. 3).

3. Beleidsadvieskaart Archeologie

Op de archeologische beleidsadvieskaart (Archeologie West-Friesland, 2012) van Koggenland (afb. 4) ligt een deel van het plangebied in een zone waar bij plannen met een omvang groter dan 100 m² en dieper dan 35 cm rekening moet worden gehouden met archeologie, namelijk de te slopen stolpboerderij (Waarde-Archeologie 2). De schuur bevindt zich grotendeels in een zone waar bij plannen met een omvang groter dan 20.000 m² en dieper dan 40 cm rekening moet worden gehouden met archeologie (Waarde-Archeologie 5). Ongeveer 75 m² van de nieuwe schuur zal in het Waarde-Archeologie 2 (WA-2) gebied

komen te liggen. De totale oppervlakte van de nieuwbouw binnen WA-2 gebied zal ca. 300 m² bedragen.

Afb. 3 Inrichtingsschets met de geplande nieuwbouw.

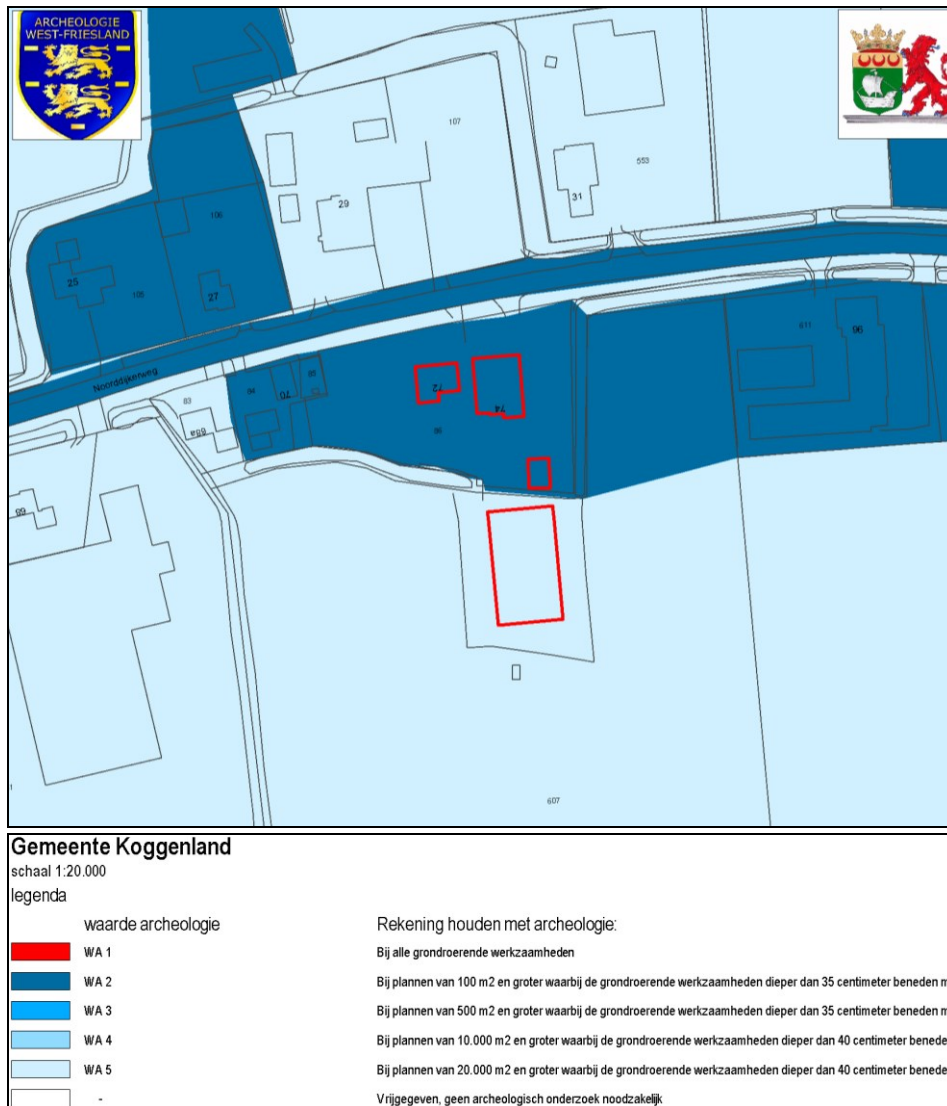
4. (Cultuur)historische & archeologische waarden en verwachtingen in (de directe omgeving van) het plangebied

Het plangebied is gelegen langs de zuidzijde van de Noorddijk, een oost-west georiënteerde dijk die de noordelijke grens vormt van de polder Ursem. De dijk is waarschijnlijk tijdens of kort na de ontginning van het gebied, vermoedelijk in de 11de of 12de eeuw, opgeworpen.

De vroegste kaart waarop de dijk duidelijk is weergegeven, is de kaart van de Wogmeer van de hand van Langedijk. Deze kaart dateert vermoedelijk uit 1608. Aan weerszijden van de Noorddijk zijn verspreid huizen weergegeven, maar de kaart is niet nauwkeurig genoeg om het plangebied hierop aan te kunnen wijzen.

De kaart van Johannes Dou uit omstreeks 1650 is meer nauwkeurig (afb. 5). Op de kaart is de situatie in de omgeving van de Noorddijk zichtbaar zoals die tot de ruilverkaveling in de tweede helft van de 20ste eeuw aanwezig was. De Noorddijk liep in deze periode niet door tot Spierdijk, maar tot een bedijkte braak, de Schouts of Schouten Braak genoemd. Ten zuiden en parallel aan de Noorddijk liep het water van de Noordgouw, waarvan tegenwoordig nog slechts een klein deel resteert, en de Wijzend, die deels nog herkenbaar is in de huidige Leet. In de omgeving zijn diverse onbedijkte braken, kleine meertjes die zijn ontstaan door

dijkdoorbraken, zichtbaar. Aan weerszijden van de Noorddijk worden op de kaart huizen weergegeven. Ook op de locatie van Noorddijkerweg 74 is waarschijnlijk een huis afgebeeld.

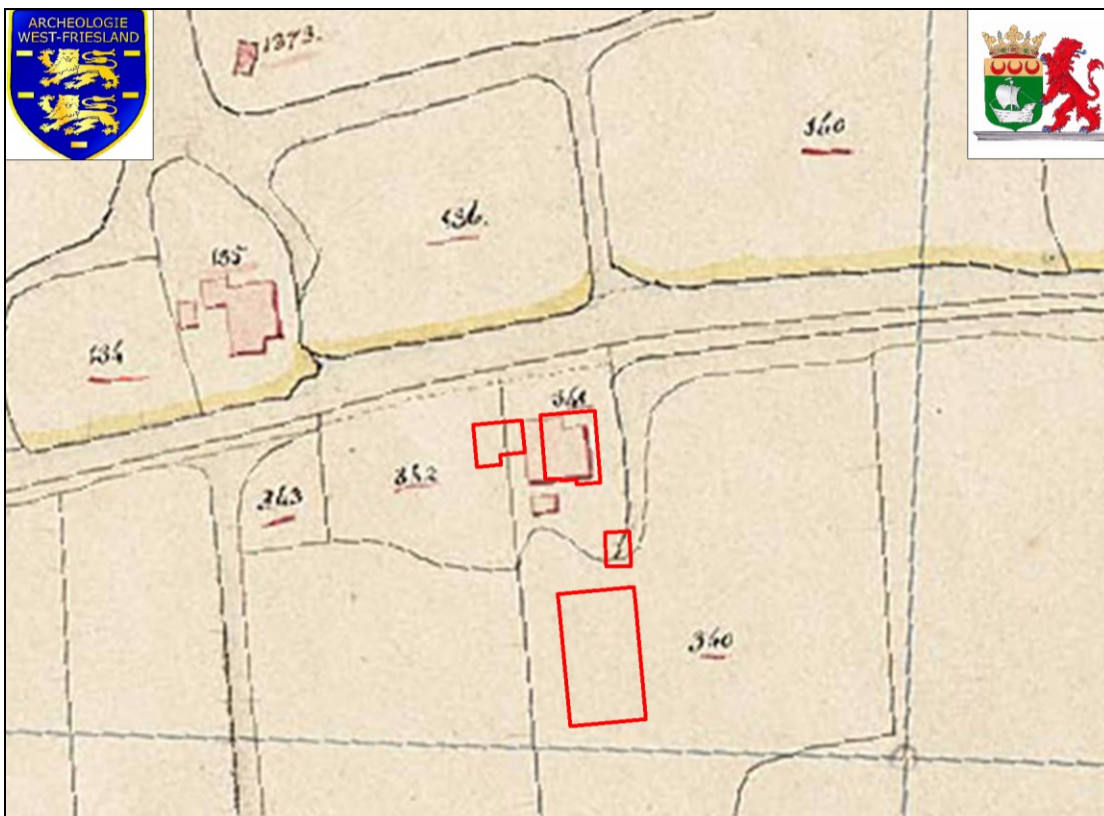
Afb. 4 Uitsnede uit de archeologische beleidskaart met de bestaande bebouwing (rode lijnen).

Op de eerste kadasterkaart van het gebied uit 1817 wordt ter plaatse van Noorddijkerweg 74 een stolpboerderij weergegeven (afb. 6). De stolp staat op dezelfde plek als de huidige stolp aan de weg en heeft ongeveer dezelfde vorm.

Op 29-10-2014 is de stolpboerderij bezocht. Hierbij is vastgesteld dat het vierkant van de boerderij waarschijnlijk uit de 19de eeuw dateert. De palen en zwiepingen van het vierkant zijn destijds van nieuwe elementen van naaldhout gemaakt, terwijl voor de liggers hergebruikte balken van een gesloopte stolpboerderij zijn gebruikt. Het is onduidelijk of de bestaande boerderij is gebouwd kort vóór de vervaardiging van de kadastrale kaart of dat sprake is van een herbouw van de boerderij later in de 19de eeuw. De oorspronkelijke indeling van de stolp is in de huidige situatie niet meer aanwezig.

Afb. 5 Uitsnede uit de kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 met de locatie van het plangebied (rode cirkel).

Afb. 6 Uitsnede uit de eerste kadastrale kaart uit 1817. In rood de huidige bebouwing op de percelen Noorddijkerweg 72-74.

5. Conclusie en advies

Op basis van historische kaarten kan worden gesteld dat waarschijnlijk al rond 1650 bewoning aanwezig was op het perceel. Op de kaart uit 1817 staat een stolpboerderij, maar het is onduidelijk of dit de bestaande stolpboerderij is of dat sprake is van een voorganger. Oudere archeologische sporen, bijvoorbeeld uit de Late Middeleeuwen of de Bronstijd, worden op deze locatie niet verwacht.

Advies locatie stolp

Voor de locatie van de te slopen en nieuw te bouwen stolpboerderij wordt geadviseerd tot een archeologische begeleiding. Dit houdt in dat de sloop van de bestaande bebouwing en het uitgraven van de bouwput voor de nieuwbouw door een archeoloog wordt begeleid. Indien hierbij archeologische sporen tevoorschijn komen, dient de mogelijkheid te worden verschaft om deze sporen te documenteren. **De kosten van het archeologisch onderzoek liggen bij de initiatiefnemer van de bodemingreep.**

Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Monumentenwet) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Bodemvondsten te Wormer. Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de sloopwerkzaamheden (Aad Weel: 06-52824909 of Carla Soonius: tel. 06-25272867).

Advies locatie schuur

Archeologie West-Friesland adviseert de bouw van de schuur achter op het terrein vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie. Ten behoeve van het doen van waarnemingen op deze locatie dient in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland het uitgraven van de bouwput voor de schuur wil monitoren. Op deze locatie zijn mogelijk gedempte sloten met veel vondstmateriaal aanwezig. Voor het monitoren van deze graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertraging leiden.

6. Bronnen

Archeologie West-Friesland, 2012: Archeologische beleidskaart gemeente Koggenland.

Gerritsen, S., 2013. De schaduw van Hooge Werffe. Archeologisch onderzoek langs een vergeten middeleeuwse bewoningsas aan de Zuidergouw in Ursem, gemeente Koggenland (*West-Friese Archeologische Rapporten* 51).

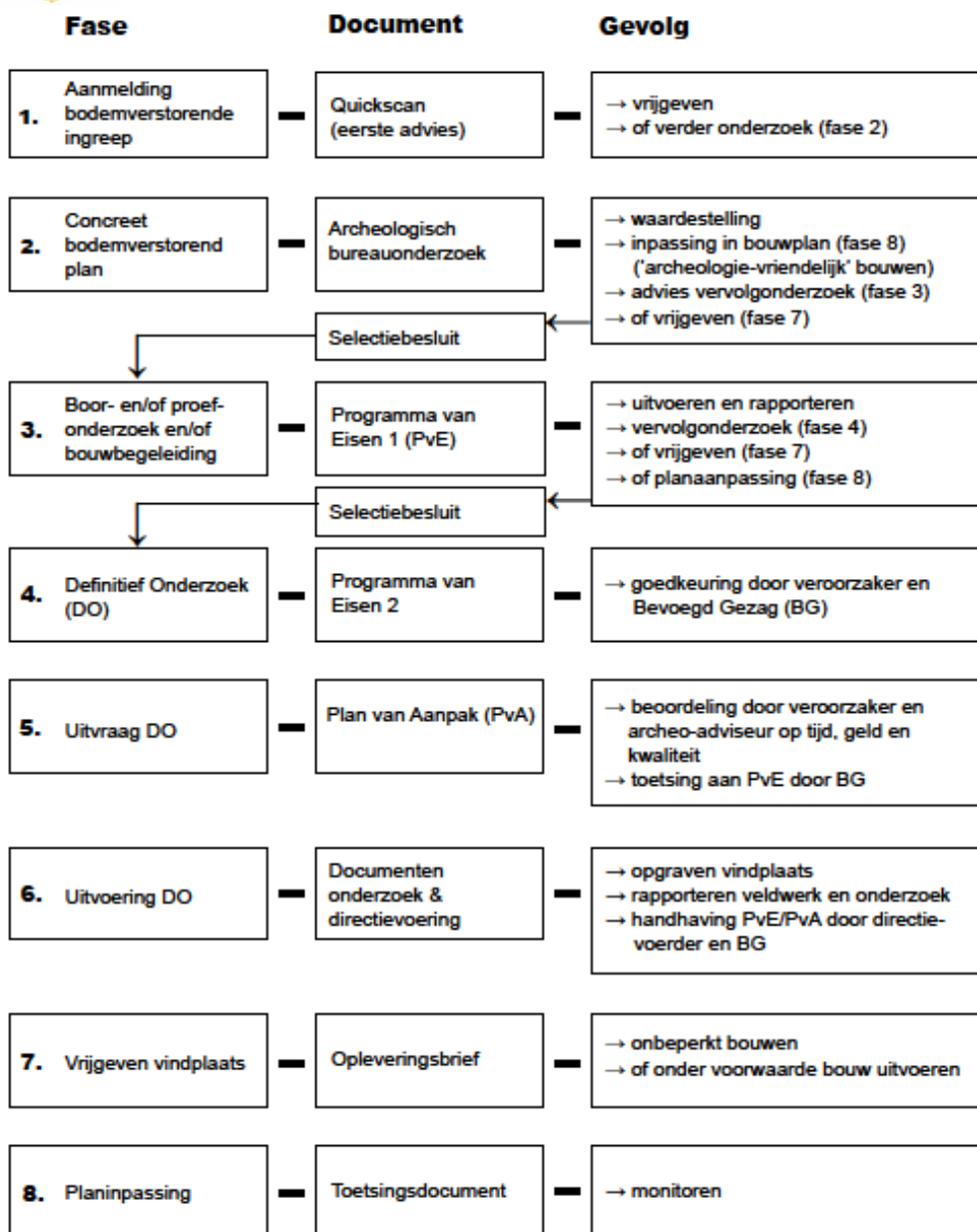
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier/Westfries Archief. Noorderkwartier perfect gemeten. Kaarten van Noorderkwartier en West-Friesland in de 17de eeuw (cd-rom).

Minuutplan, 1817. Ursem sectie A, blad 01 (www.watwaswaar.nl).

Rho, 2013. Bestemmingsplan Landelijk gebied Koggenland. (www.ruimtelijkeplannen.nl)

PROCESSHEMA FASERING ARCHEOLOGIE

2014